

מסורת הש"ס

(א) שנועט לג: זכרות מט, (ב) קדושין נב, ז"מ ו. לעיל סח: טט, (ג) ז"ב נו: [מספתא דר"ב ז"ב פ"ג], (ד) [גדלים יט,] (ה) [ד"ה היכל,] (ו) פ"ין ש"ט, (ז) ז"ל קמ,

רבינו חננאל

איכא דאמרי אמרי נהרדעאי לא תבנין אורכתא אמטלטלי דכפריה. אמ' ליה רב אשי לאמימר מאי טעמ' אמ' ליה מר' יוחנן דאמ' גזל ולא נתיאשו הבעלים שניהם אין יכולים להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו ולא אשכחן פלוגתא עליהו למיבטל שמעתיהו. ויש מי שגורס אמטלטלי דכפריה אפקדנא וסבר דלא תבנין אורכתא אלא [אפיקדנא דקמא לן פיקדונא כל היכא דאיתיה] ברשותא דמריה איתיה, וליכא למימר ממוון שהציא ארס רוצה לעכב חציו: בפקדון דמינא [ברשותו. ושמעיה וזו בפרק שביעות] העדות בענין המשביע לעדים אם לא תבואו ותעידו שיש פלוני [מנה אצל פלוני. ואוקשינן והאמ' עד שישמעו מפי הנוכח ומקדים לה שמואל בבא בהרשאה. ואמרי נהרדעי לא תבנין אורכתא. הני מילי היכא דכפריה היכא דלא כפריה תבנין. וכמוה עזר בפרק יש בכור לנהלח. ויכון דליכא מאן דרדי ליה, לא להא דנהרדעאי ולא להא דר' יוחנן, ורב אשי אמרינן דאיתין בתריאי מוקמי לה כר' יוחנן, שמע מינה דהילכתא הכי. וכל דאשכחן בתלמוד כגון מעשה דרב פפא דאקני לזווי דהוה ליה בי הוואי לרב שמואל בר אבא וכיוצא בו במה דלא כפריה הוא כדאימר בהדיא, אבל או כפריה לא איתבריא. ושמעתא דתבנין אורכתא עליה.

והא דנהוג למכתב אורכתא אפילו אמטלטלי דכפריה לא ידעינן מנן ועל זה סמכו המוציא מחבירו עליו הראיה. ואמרי נהרדעאי כל אורכתא דלא כתיב בה זיל דון וזכי ואפיק לנפשך לית בה מששא. מאי טעמ', דיוכיאל למימר ליה לא בעל דברים ידידי את. אמר אבוי או כתיב בה למחצה ולשליש ולרביעי מינא דמשתעי דינא פלגא משותפי נמי לכולא. ויכון דאימר רב אשי מוכרין אליבא דנהרדעי שמע מינה הילכתא כותיהו נמי בהא. ואסיקנא, שליחא שויה. מתני'. גגב על פי שנים וטבח ומכר על פיהם או על פי שנים אחרים משלם תשלומי ד' חצי דבר, דתניא, אמ' ר' יוסי כשהלך אבא חלפתא אצל ר' יוחנן בן גורי לממור תורה וכול'.

אורכתא. הרשאה: **משום דר' יוחנן**. דהואיל ואינו צרשות הצעלים אינו יכול להקנותו לשליח הלכך אם אבד יכול לחזור ולתבוע מיד הנאמן: **דכפריה**. אם תבעיה מפקיד לנאמן צבית דין וכפר זו: **דמיחוי**. דתמנין אשיקרא דיהיב ליה לשליח מידי דלית ליה גבי האיד: **דאמר ליה האיד**. נאמן לשליח לאו בעל דברים ידיי את: **ואי כחצ זה למחצה ולשליש**. דון וזכי לנפשך והמוכר שלי: **מינא דמשתעי**. נאמן דינא צהדי שליח אפלגא על כרחיה דלא מצי למימר ליה לאו בעל דברים ידיי את משתעי אכולה: **ואי תפס**. שליח משל נאמן: **לא מפקינ מיניה**. אף על גב דלא כתיב ציה אפיק לנפשך. ל"א ואי תפס שליח ממון שהוציא ועיכבו לעצמו לא מפקינ מיניה קך מלאתי כתוב בתשובות הגאונים וזה עיקר: **רב אשי פליג עליה דלמימר: מיון דכסיב קבילים עלאי**. אלמא שליח שויה הלכך אי תפיס מפקינ מיניה. ולישנא קמא נמי אי תפס משל נאמן מפקינ מיניה דהא שליח בעלמא הוא והוי כתופס לבעל חוב: **למיספס פלגא**. ממוון שהציא ארס רוצה לעכב חציו: **ה"ג והלכתא עליה שויה ולא שקיל מידי: מתני' על פי שנים**. כלומר שנים מעדין אותו שגגב: **גגב ומכר בשבט**. אכל טבח קס ליה דדרצה מיניה: **וטעמא כיוס הכפורים**. דאין ודונו אלא כרת: **וטעמא ומכר ואחר כן מס אציו**. אכל מת אציו ואח"כ טבח ומכר תנא כסיפא דפטור שהרי ירס את אציו ושלו הוא טובח ומוכר: **בשני אלו**. בטרפה ובחולין בעזרה דקא סבר רבי שמעון שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה אכל לרפואה ולכלבים שחיטה ראויה היא דאי בעי מצי אכיל מיניה: **גב' דבר ולא חצי דבר**. על פי שנים עדים יקום דברז', והני עדי טביחה דקתמי בתמני' או על פי שנים עדים אחרים חצי דבר קמסהדי דאי לאו עדי גביצה איכא למימר ידיה קא טבח: חלפתא

נהגו לכתוב אורכתא אפילו אמטלטלי דכפריה וטעמא לא ידענא ור"ת מפרש דטעמא דהלכתא כלישנא בתרא דסוגיא דגמרא כוותיה דבשנועות (דף לג: וסע) דייק טעמא דמשביע (א) עליס דאיש פלוני כהן הוא הא מנה לפלוני ציד פלוני חייבין והא קתני סיפא עד שישמעו מפי הנוכח אמר שמואל צבא צהרשאה והא אמרי נהרדעי לא תבנין אורכתא אמטלטלי הני מילי (י) דכפריה אכל לא כפריה תבנין וכן בפרק יש צבור (בכורות דף מט.) וכיון דהלכתא כלישנא בתרא אם כן אפילו כפריה תבנין דהא לישנא בתרא מפרש טעמא דלא תבנין אמטלטלין דכפריה משום דמיחוי כשיקרא ולמיחוא כשיקרא לא חיישינ דממסיק בזהכות (בכזות דף פה.) ובפרק כל הגט (גיטין דף כו:) דליתא לדרב פפי דאמר האי אשרתא דייני דמיכתבא מקמי דלסהדו סהדי אחתימות ידיהו פסולה משום דמיחוי כשיקרא וא"ת כיון דלא חיישינ למיחוי כשיקרא אם כן בשנועות (דף לג:) ובבכורות (דף מט.) כי פריך מנהרדעי דאמרי לא תבנין הוה ליה למימר דליתא וי"ל דאורחא דגמרא למיפרך ממילתא אע"ג דליתא דבפרק ז' דכמוצות (ד' כא:) נמי פריך מדרב פפי אמילתיה דרב ארז פפי אלא כלומר ליתא לקושיא דאין קושיא דנקיים שטרות דוקא חיישינ למיחוי כשיקרא דבית דין אכל צשאר מילי לא מדרב נחמן או אין זה ראייה אמר דפרין מדרב פפי וא"ת וללישנא קמא דנהרדעי מאי הוה משני אמנתיתן דבשנועות ובכורות ומיהו אמנתיתן דבשנועות מצי לאוקמי^י בקרקעות וכמ"ד נשבעין אכל צהדיא דבכורות דאיייר צפדיון צבור ליכא לאוקמי כמ"ד פודין בקרקעות דהא קתני צהדיא משנה דאין פודין ויש לומר דאיכא לאוקמינא שהאחד חייב לחצירו ושאל מדרבי נתן אי נמי שנתן לו במעמד שלשתן ומיהו צהדיא דבכורות ר"רך לדקדק אם יכול ליתן במעמד שלשתן כיון דהוא עצמו לא היה יכול להוציא מידו כמו שבכתובה אין יכולה ליתן במעמד שלשתן כיון דלא ניתנה לגבות מחיים כמו שמפורש בזהבול (לקמן ד' פט.) ואין לתמוה על מה שאנו נוהגין לכתוב הרשאה אפי' במלוה אע"פ שאין אדם יכול להקנות הלוואתו לחצירו כדמוכח צמי שמת (ז"ב ד' קמת.) שדוק למצוא דהלוואתו לפלוני איתא צבירא ולא מצי לאשכוחי אלא הואיל וירש יורשה אי נמי במעמד שלשתן משמע דבשום ענין לא מצי מקני ליה דכיון דקי"ל כאיכא דאמרי ולהך לישנא אמטלטלין דגזילה נמי תבנין אורכתא אע"פ שאין יכול להקנותו כמו שאין יכול להקדיש דקיימא לן כרבי יוחנן דגזל ולא נתייאשו הצעלים שניהם אין יכולין להקדיש כדמשמע בפ"ק דז"מ (ד' ו. ע"ש) דפריך מיניה לרב ומשמע נמי התם דסבר סתמא דגמרא דאם המסותא מוטלטלין לא היה נגזל יכול להקדיש ה"ה הלואה אע"פ שאין יכול להקנותה תבנין הרשאה וטעמא דלהאי לישנא מפקינ דשליח שויה ועשו תקנה לענין שליחות כאלו היה קונה קנין גמור ויש סמך למנהג דהגזל (י) (בתרא) (לקמן ד' קד:) דרב פפא הוה מסיק זווי צי חוזאי אקניניהו לרב שמואל צר יהודה אגב אסיפא דבימיה כי אתא נפק לאפיה עד חוור ומסיק משמע לשון הלואה ויש לדחוק דמסיק צעיסקא מיירי שלא ניתן להוצאה ועוד דצהזבז (ז"מ ד' מו.) ובהמוכר את הספינה (ז"ב ד' עו:) ל"ג ומסיק אלא הוה ליה זווי צי חוזאי בכל הספרים ואין לדקדק מההיא דבכורות (ד' מט.) גבי פדיון הצן שיכול להרשות אע"פ שניתן לכהן ע"מ להוציא דלא מסקי אדעתיהו שימות תוך שלשים אלמא יכול להרשות במלוה דהתם ע"כ לאו ע"מ להוציא נתנו לו דקיימא לן כשמואל דאמר התם צסמוך לההיא שמעתא (סס) דפודה צנו צמוך שלשים * ונתאכלו המעות דאין צנו פדוי:

מרובה פרק שביעי בבא קמא

ע.

בסתם יחידאה לא אמר. תימה דצכמה מקומות משמע דאמר אפילו כסתם יחידאה דבסוף המוציא (שבט דף פא:) פריך והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן מיר חופף ומפספס אכל לא סורק ואע"ג דבפ' ג' מינים (מיר ד' מב. וסס) מוקמינן ליה כר"ש ובפרק החולץ (ויצמות דף מב:) גבי אחת בתולות דפריך נמי והאמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה אע"ג דלתי כרבי מאיר וכן צכמה מקומות וי"ל דה"פ ה"א מאן תנא לנועים ר' דוסא כי היכי דלא תקשה סתם משנה לרבי יוחנן כלומר דלא תקשה מאי אולמיה האי סתמא מהאי סתמא דכיון דאיכא למימר דיחידאה היא לא חשיבא כי ההיא סתם משנה דלתי כרביס וא"ת והא האי סתמא נמי דאין הגוזב אחר הגוזב יחידאה היא דהיינו רבי יהודה צר פלוגתיה דרבי דוסא דאמר כל שילקטו דוקא ולא כל מה שלקטו ויש לומר דדלמא רבי יהודה כל שלקטו נמי שרי ולא נקט כל שילקטו אלא לרבותא דאע"ג דלא שרי אלא על ידי צרירה ועי"ל דה"ק ה"א דכסתמא (ויאלתא שליח שויה.) ואלתא שליח שויה.) תאמר ויצי עיין תאשריי תבז דלא גרסי' ליה: (ג) תוס' ד"ה כסתם וכו' כסתם משנה דייחידא: (ג) ר"ה אמטלטלין וכו' טעמא דמשביע אגני עובים: (ד) בא"ד ה"מ דייכא דכפריה אכל:

עין משפט
נר מצוה

סא א מיי' פ"ג מהל' שלחן הל' ו ועיין בהשגות ובמ"מ סמג עיין פז טוח"מ וש"ע ס' קבב סעיף א ורב אלפס כאן ופי' הגזל עצם דף מאל' סו ב ג מיי' שם הל' א סמג שם טו"ע ח"מ ס' קבב סעיף ד: סו ד מיי' שם הל' ב טו"ש"ע שם סעיף ה: סח א מיי' שם הלכה א טו"ש"ע שם סעיף ו: סס ו מיי' שם טו"ש"ע שם צה"ה:

ע ז מיי' פ"א מהלכות גביה הלכה ו ופי' הל' ו טוח"מ ס' שז: עא ח מיי' שם פ"ג הל' ה טוח"מ שם: עב ט מיי' שם הל' ב טור ח"מ שם: עג י ב מיי' שם פ"ב הל' ו טוח"מ שם: עד ל מ ב מיי' שם הל' ח טוח"מ שם:

הגהות הב"ח

(א) גב' למיתפס פלגא (ויאלתא שליח שויה.) תאמר ויצי עיין תאשריי תבז דלא גרסי' ליה: (ג) תוס' ד"ה כסתם וכו' כסתם משנה דייחידא: (ג) ר"ה אמטלטלין וכו' טעמא דמשביע אגני עובים: (ד) בא"ד ה"מ דייכא דכפריה אכל:

גליון הש"ס

גב' והלכתא שליח שויה. עיין ז"ב דף קב ע"א תוס' ד"ה מדרש: תוס' ר"ה אבשליון וכו' בבב"ד ונתיאבדו המעות דאין בגו פדוי. ועיין ז"ב דף קב ע"א מוספות ד"ה מדרש:

מוסף רש"י

אורכתא הרשאה. ולשון שולטנות הוא כמו (ז"ב קסד:) בשנת פלוני אורכן שלטון, אף כאן אורכתא השלטה ששלטנו על בעל דיון לתבועו (שבועות לג.) והאטלטלי לפי שאינו צעין והעדים מעדין על מה שכבוד מחמת שיש לי ציד פלוני קי וקי (שם) דהואיל ואינן צעין מיחוי כשיקרא, שמא אין צידו משל זה כלום וחמתי סהדי אשיקרא (בכורות טט.) דכפריה סבכר נשמע שהתבע שקרן דהשתא מיחוי כשיקרא שחתמו על מ"ש זה שיש לי ציד פלוני קי וקי (שבועות לג.) אבא חלפתא איי היינו ר' יוסי בן חלפתא (רשב"ם ב"ב נו.)

הערות

הערות שוליים